

Datum 2023-11-08

Ärendenummer SLK-2023-00689

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.seju.L5@regeringskansliet.se

Diarienummer Ju2023/01620

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Justitiedepartementet – Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)

Göteborgs Stad delar till stor del utredningens beskrivning av förekomsten av oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp och behovet av ny lagstiftning och anser att förslagen i dessa delar bör tillstyrkas med hänsyn tagen till nedanstående synpunkter och förslag.

Vad gäller oskuldsintyg ser Göteborgs Stad dock en risk för att utfärdandet av oskuldsintyg kan öka om oskuldskontroller kriminaliseras samtidigt som en kriminalisering av att utfärda intyg uteblir. Göteborgs Stad förordnar därför att även utfärdande av oskuldsintyg straffbeläggs – vilket skiljer sig ifrån betänkandets förslag som utgår från att en kriminalisering av oskuldskontroller förväntas minska antalet utfärdade oskuldsintyg.

Utredningens redogörelse för hur upprättandet av heder på ett påtagligt och destruktivt sätt får konsekvenser för den som bryter mot de normer som finns inom gruppen stämmer väl överens med de erfarenheter Göteborgs Stads förvärvat i sitt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Inom staden finns bland annat särskilda lokala hedersteam och ett regionalt stödcentrum. Inom dessa enheter finns erfarenhet av flickor och kvinnor som själva tagit kontakt för att få hjälp med ett så kallat oskuldsingrepp då de räds konsekvenserna av att betraktas som icke oskulder. Detta trots att flickorna/kvinnorna själva vet att förekomsten av en ”mödomshinna” inte finns men som de samtidigt är medvetna om är en kunskap som inte är tillräckligt spridd och etablerad inom grupper med starka hedersnormer. För

att stävja och förebygga oskuldskontroller och ingrepp vill Göteborgs Stad därför lyfta behovet av kompetenshöjande insatser riktade till både de målgrupper som berörs och yrkesverksamma som ett komplement till lagda lagförslag.

Göteborgs Stad ställer sig även bakom en kriminalisering av underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskap. Samtidigt skulle Göteborgs Stad gärna se ett förtydligande av vad skyldigheten att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskap innebär för kommunalt anställda som i sin profession möter människor där dessa fenomen förekommer. Exempelvis vad gäller anställda inom socialtjänsten som också har sekretessregler att förhålla sig till.

För att motverka risken med att barn under 18 år förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att genomgå ett oskuldsingrepp eller en oskuldskontroll, föreslås det i betänkandet att även oskuldskontroll och oskuldsingrepp inkluderas i beslut om utreseförbud i enlighet med 31 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Göteborgs Stad välkomnar förslaget då det finns en risk för att flickor med hemvist i Sverige i än större omfattning än idag kan komma att åka utomlands för att genomgå oskuldskontroller och/eller oskuldingrepp om detta kriminaliseras. Göteborgs Stad skulle även vilja se att så kallade uppfostringsresor lades till och beaktades i beslut om utreseförbud.

Vad gäller så kallade omvändelseförsök av hbtq-personer har Göteborgs Stads HBTQI-råd, som är kommunstyrelsens samrådsorgans med hbtqi-communityt i Göteborg, betonat graden av allvar vid dessa försök då de bokstavligen tar sikte på att "omvända" en person utan att hänsyn till dennes rätt att definiera sig själv och sin sexuella läggning. Det saknas även såväl i rådet som i Göteborgs Stad för övrigt uppgift om att den nuvarande straffrättsliga regleringen någon gång tillämpats. Detta trots en vetskap om att omvändelseförsök förekommer.

Göteborgs Stad delar därför inte utredningens slutsats att befintlig lagstiftning är tillräcklig utan vill se en kriminalisering av omvändelseförsök. Ett annat skäl är att befintlig lagstiftning inte på ett tydligt sätt utgår från gärningsmannens motiv. Den specifika press som hbtq-personer i en hederkontext kan utsättas för med systematiska och upprepande påtryckningar speglas inte heller i nuvarande lagstiftning. Påtryckningarna, som kan komma från såväl den närmaste omgivningen som religiösa samfund, kan i sig vara subtila men ändå på ett omfattande sätt påverka hbtq-personens livsvillkor. I det avseendet menar Göteborgs Stad att paralleller kan dras till brottsrubriceringen grov kvinnofridskränkning.

Göteborgs Stad ser därför ett behov av att ny brottsrubricering utformas som på ett tydligare sätt motsvarar den särskilda utsatthet som hbtq-personer utsätts för genom omvändelseförsök.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 1 november 2023 (bilaga A).

Göteborg den 8 november 2023
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yttrande angående – remiss från Justitiedepartementet – Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)

För ett demokratiskt och jämlikt land som Sverige finns det ingen anledning att ge dessa inhumana och tyranniska hederskulturer något som helst utrymme. Förslagen borde funnits på plats för tre decennier sedan. De är efterlängtade, de välkomnas och bör tillstyrkas.

Ett oskuldsintyg baseras oftast på en oskuldskontroll som föreslås kriminaliseras. Därför bör såväl skriftliga som muntliga intyg kriminaliseras för att ge full effekt. Att genom tvång eller hot tvinga någon till att förändra sin sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck ska alltid vara straffbart. Norge har redan ett förbud på plats, Sverige bör tveklöst följa efter.